
Методика

за удостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията по чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс

1. Общи положения

Цел на настоящата Методика е разработване на процедури, които ще имат за резултат удостоверяване на съответствието на доставения/ите тип/ове техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване, които допълнително се определят от Централната избирателна комисия.

Удостоверяването на съответствието включва процесите по оценяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс, изготвянето на протоколи и доклад за оценяване на съответствието (по-нататък в текста „Доклада“) и постановяване на решение за удостоверяване на съответствието от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), съвместно с председателя на Българския институт по метрология (БИМ) и председателя на Управителния съвет на УС на Българския институт за стандартизация (УС на БИС), съгласно чл. 213а, ал. 2 от Изборния кодекс.

В международната практика е установено и прието, че оценяването на съответствието спрямо определени изисквания се извършва от независим и компетентен орган под формата на сертифициране (следвайки определена сертификационна схема) или посредством друг подходящ начин. В документа Recommendation CM/Rec(2017)5 of the Committee of Ministers to member States on standards for e-voting и Насоките и Меморандума към него е посочено, че съответствието на системата за електронно гласуване и на всеки ИКТ компонент с техническите изисквания трябва да се оцени от независим и компетентен орган, а схемата на удостоверяване трябва да бъде публично достъпна и всеобхватна.

Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), съвместно с Българския институт по метрология (БИМ) и Българския институт за стандартизация (БИС) не са органи за

сертификация на продукти по смисъла на БДС EN ISO/IEC 17065, а осъществяват дейността по удостоверяване на съответствието на типа техническо устройство за машинно гласуване на основание изричното им оправомощаване с нормативен акт - Изборния кодекс и на базата на настоящата Методика.

При разработването на Методиката са взети предвид основните принципи на сертификацията на продукти и указанията за схеми за сертификация на продукти, посочени в БДС EN ISO/IEC 17067, както и тези, посочени в Recommendation CM/Rec(2017)5. Избраната схема за сертификация, която служи като основа за разработване на настоящата Методика, не е приложена изцяло по посочените по-горе причини.

Оценяването на съответствието включва методи и процедури за проверка на валидността и автентичността на документите за съответствие, издадени от трета независима страна (сертификати, доклади и др.), техническо изследване на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване, тестови сценарии за проверка на функционалността на системния и приложния софтуер и проверка на сигурността на апаратните и програмните средства, предназначени за обезпечаване на машинното гласуване в избирателните секции.

Методите и процедурите, в резултат на които се удостоверява съответствието, са подробно описани в приложение № 1, № 2, № 3 и № 4 към настоящата Методика.

2. Нормативни основания и обхват

Удостоверяването на съответствието се осъществява на основание чл.213а, ал. 2 от Изборния кодекс като се имат предвид изискванията на чл. 213, ал. 3. Изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс се определят от Централната избирателна комисия (ЦИК) и се приемат от нея преди провеждане на конкретните избори.

Дейностите по удостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на Изборния кодекс, описани в приложения № 1 - № 4, започват след предоставяне от ЦИК на:

- представителна извадка от образци на техническите устройства за машинно гласуване с инсталирани операционна система и приложен софтуер;
- пълния комплект от документи; и
- администраторски права за достъп до компонентите и периферните устройства на ТУМГ.

Дейностите по удостоверяване на съответствието завършват с издаване на решение за удостоверение за съответствие от председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на Управителния съвет на БИС.

В обхвата на Методиката не се включват дейности, които се извършват от изборната администрация и Изпълнителя; дейности, свързани с удостоверяване на организацията и технологията на компютърната обработка на резултатите от гласуването,

осъществявана от „Информационно обслужване“ АД, както и такива, свързани с логистиката и техническото обслужване, които ще се извършват по отношение на техническите устройства за машинно гласуване.

Срокът за осъществяване на процесите по удостоверяване е 20 работни дни съгласно чл. 213а, ал. 4 на ИК.

Приложимите документи за изпитване, проверка, оценяване и удостоверяване на съответствието са описани в Библиографията, но не са ограничени и като списък могат да бъдат допълвани в плана за оценяване, след предоставяне от страна на ЦИК на техническите устройства за машинно гласуване и съпровождащата ги документация.

3. Термини, определения и съкращения

Техническо устройство за машинно гласуване (ТУМГ) - съвкупност от компоненти на апаратни и програмни средства, които в своята цялост осигуряват технологичния процес в избирателните секции по произвеждане на избори чрез машинно гласуване в Република България, в съответствие с изискванията на Изборния кодекс. В Изборния кодекс и в техническите изисквания са използвани различни термини, описващи устройствата за машинно гласуване, като например: специализирано устройство за гласуване; специализирано устройство за машинно гласуване; устройство; техническо устройство; специализирано устройство; устройство за електронно машинно гласуване; специализирано устройство за електронно машинно гласуване (СУЕМГ); машина; машина за гласуване и др. За целите на този документ и в съответствие с разпоредбата на чл. 213а от Изборния кодекс, в тази Методика е използван един обобщаващ термин - техническо устройство за машинно гласуване (ТУМГ).

Технически изисквания към апаратната и програмната част на ТУМГ по чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс, които са определени от ЦИК (по-нататък в текста „технически изисквания“) - за целите на настоящият документ обобщаващият термин „технически изисквания“ включва документите на ЦИК, определящи характеристики и параметри, които даден тип ТУМГ и/или негови съставни части, периферия и консумативи следва да притежават и които подлежат на удостоверяване. Това може да са официални документи на ЦИК под различни наименования, например: техническа спецификация (по чл. 213а, ал. 2 от ИК), техническо задание, технически параметри, технически характеристики и т.н.

Тип техническо устройство за машинно гласуване е съвкупност от технически устройства за машинно гласуване с еднакво предназначение, основани на един и същи принцип, имащи еднаква конструкция, функционалност и програмни средства, и изработени от един и същи производител по една и съща техническа документация и технология.

Доклад за оценяване на съответствието - документ, предоставящ оценка на съответствието с предварително определените критерии за оценяване, в резултат на извършените дейности, описани в приложенията към настоящата Методика.

Екип за оценяване на съответствието - специализирана група от експерти, която съобразно своята компетентност осъществява дейностите по изпитване/проверка и оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ, описани в приложенията към Методиката.

Записващо техническо устройство (ЗТУ)/ контролна памет - носител на информация по чл. 281, ал. 4 от Изборния кодекс, върху който са записани уникални за всяка изборна секция данни за нуждите на изборния процес, както и софтуера за криптиране на информацията върху контролната памет и за идентификация и удостоверяване на предоставени права. За да се избегне рискът от объркване, по-нататък в този документ се използва само термина записващо техническо устройство /ЗТУ/.

Проверка - планирани дейности като тестване, изпитване, изследване и др., в резултат на които се получават доказателства, информация и констатации, на базата на които се извършва оценяване на съответствието с предварително определените критерии за оценяване.

Съответствие - изпълнение на изискване, условие или очакване, което е документирано, обикновено е подразбиращо се или задължително. В случая - изпълнение на изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и на техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване, които допълнително се определят от Централната изборителна комисия.

Доказателства от изпитвания и/или проверки - записи, излагане на факти или друга информация, които са свързани с критериите за оценяване, и които може да бъдат проверени.

Констатации от изпитвания и/или проверки, извършени по отношение на доставения тип ТУМГ - резултати от оценяването на събраните доказателства и информация от изпитванията/проверките на ТУМГ спрямо критериите за оценяване.

Критерии за оценяване - стандарти, закони, нормативни и договорни изисквания, условия или набор от изисквания и условия, на които следва да отговаря обектът на оценяване. Критериите за оценяване се използват като указания и еталон, с който се сравняват получените резултати, доказателства и констатации от изпитванията и проверките, за да се определи съответствието. В процеса на удостоверяване на съответствието се използва подход за оценяване, основан на доказателства и констатации от извършените изпитвания и проверки на доставения тип ТУМГ.

Коригиращо действие - действие за отстраняване на причината за констатирано несъответствие и/или за предотвратяване на повторното му възникване.

СИК - секционна изборителна комисия.

Смарткарта - средство за оторизация по чл. 268, ал. 2 от Изборния кодекс, предназначено за използване от оторизирани представители на изборната администрация и от изборителите за удостоверяване правото за извършване на дадено действие. Ведно с апаратните и програмните средства на ТУМГ осигурява тайната на

гласуването по чл. 213, ал. 2, т. 4, 9 и 10 от Изборния кодекс, както и идентификацията на оторизираните лица от СИК в рамките на конкретния изборен процес.

Достъп до механизмите за машинно гласуване - качество на ТУМГ, осигуряващо на избирателите и оторизираните представители на СИК възможност и удобство при участието им в изборния процес чрез предоставения потребителски интерфейс и за опазване тайната на вота.

Декларация за съответствие на продукт - документ, в който се декларира, че са изпълнени изискванията на актове на Европейския съюз, на стандарти, схеми и други документи. Издава се от производителя на дадения продукт. Декларацията се издава или превежда на български език. За определени ИТ продукти или компоненти може да се изисква издаването на декларация за съответствие от нотифициран орган.

Декларация за съответствие и идентичност на техническите устройства за машинно гласуване от Изпълнителя - документ, в който Изпълнителят декларира, че са изпълнени изискванията на Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част, които са определени от ЦИК, както за типа ТУМГ, които са били обект на удостоверяване на съответствието, така и за всички останали доставени устройства за машинно гласуване от същия тип, които се ползват за произвеждане на конкретните избори. Изпълнителят декларира и носи отговорност доставените устройства да имат идентични параметри на хардуер, софтуер, системни настройки, функционални характеристики и средства за защита с тези, които са били обект на удостоверяване на съответствието по време на подготовката, реализацията и приключване на изборния ден.

СЕ маркировка - знак за съответствие. С поставянето на този знак, производителят декларира, че продуктът му отговаря на изискванията и са изпълнени процедурите за оценяване на съответствието, описани в съответната европейска директива. За маркировката „СЕ“ се прилагат основните принципи, установени в чл. 30 от Регламент (ЕО) № 765/2008.

Автентичност - свойството, че дадената единица, обект на оценяване, е наистина това, за което претендира че е.

Механизъм за контрол – мярка или съвкупност от мерки, които имат за цел да изменят величината на риска за сигурността на информацията.

Контрол на достъпа - начин да се гарантира, че достъпът до ТУМГ или негови съставни части е оторизиран и ограничен на базата на изискванията на Изборния кодекс.

Електронен дневник на изборния процес - носител или набор от носители на информация, които се ползват за отбелязване на особености и отклонения от предвидения режим в процеса на гласуване и обработка на информацията. Терминът „електронен дневник“ е посочен в чл. 213, ал. 2, т. 14 от Изборния кодекс. В техническата документация за този информационен актив са използвани и множество други термини като log файлове, лог файл и електронни log-ове.

Приложен софтуер - специализирани програми, предназначени за решаване на конкретните задачи по подготовка, осъществяване на процеса на гласуване и отчитане на резултатите от него.

Криптиращ/декриптиращ софтуер - софтуер, който осигурява интегритета и конфиденциалността на прехвърляната информация чрез криптиране на данните.

Модул за валидация и обобщаване на контролни разписки - софтуерен модул, чрез който да се разпознава 2D баркодът, отпечатван на контролната разписка и да се обобщават данните от разписките за гласуване.

Реконсиляция - автоматизиран метод за сравняване на идентичността на всяка контролна разписка със списъка, изваден от ЗТУ.

4. Подготовка за оценяване на съответствието

Подготовката на процеса за оценяване на съответствието включва:

4.1. Получаване на ТУМГ, както и на съпътстващата ги документация, с която ЦИК и Изпълнителят на дейности по подготовката и провеждането на машинно гласуване разполагат относно тях и за които са преценили, че са достатъчни за целите на удостоверяване на съответствието.

ЦИК предоставя образци от представителна извадка от доставените ТУМГ, които имат идентични характеристики и функционалност с тези на останалите устройства, което се доказва с декларация от Изпълнителя, в комплект с инсталирани и настроени базов и приложен софтуер. Наред с посоченото, се предоставят смарткарти и записващи технически устройства със софтуер за криптиране/декриптиране и тестови, и реални данни за конкретни СИК за провеждане на технологични и функционални изпитвания, необходимите консумативи, както и всяка друга документация, която е преценена за уместна и достатъчна с цел доказване на съответствието на характеристиките, функционалността и сигурността на ТУМГ с изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и на техническите изисквания, определени от ЦИК.

За извършването на пълноценни изпитвания от страна на специализираните екипи за оценяване на съответствието трябва да им бъдат предоставени програмния (изходния) код на приложния (реализиращ изборните процеси) софтуер, наличния софтуер за тестване и диагностика и всички администраторски права и средства за оторизация с цел осигуряване на пълен достъп до базовия, приложния, криптиращия софтуер и до софтуера за оторизация, както и за достъп до компонентите на апаратната част на доставения тип ТУМГ.

4.2. Назначаване на екипи за оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ - извършва се със заповед на председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС в двудневен срок от получаването на образците от представителна извадка от доставения тип ТУМГ, ведно с придружаващата ги документация. Екипите включват експерти от ДАЕУ, БИМ и БИС, както и външни експерти. Експертите трябва да притежават подходящата професионална квалификация, компетентност и опит в съответната област, удостоверени с документи. В заповедта

изрично се посочва кои експерти ще бъдат включени в съответните екипи, за да извършат дейностите, описани в т. 6. от настоящата Методика. Със заповедта се определят и ръководителите на конкретните екипи.

Членовете на екипите и председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС подписват декларации за неразкриване на информация и за липса на конфликт на интереси.

4.3. Преглед и анализ на документацията - извършва се от екипите по т. 4. 2. и включва запознаване с предоставената от ЦИК документация по т. 4. 1., в т.ч. ръководства, инструкции, указания, технически спецификации, резултати от оценки, извършени от трета страна, както и всички други документи, представени от Производителя и Изпълнителя, които според тях доказват съответствие на отделна съставна част или на ТУМГ в цялост с изискванията.

5. План за оценяване и удостоверяване на съответствието

Планът за оценяване и удостоверяване на съответствието (по-нататък „Плана“) се разработва от ръководителите на екипите по т. 4. 2. от настоящата Методика в 3-дневен срок от издаване на заповедта по т. 4. 2. В Плана се включват задълженията на екипите по т. 4. 2., както и сроковете за извършване на дейностите, описани в приложенията към настоящата Методика и за изготвянето на Протоколи за резултатите от тези дейности и Доклад за оценяване на съответствието.

6. Методи и процедури за оценяване на съответствието

Наборът от методи и процедури за оценяване на съответствието, предвидени в приложенията към настоящата Методика, включва, но не се ограничава до:

- Проверка на валидността и автентичността на документи за оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ или негова съставна част, издадени от трета независима страна;
- Проверка на изискванията към хардуерната конфигурация на доставения тип ТУМГ;
- Процедура за проверка и оценка на функционалността на ТУМГ за съответствие с техническите и функционалните изисквания на ИК;
- Проверка на сигурността на информацията, която се въвежда, обработва, съхранява и извежда от доставения тип ТУМГ.

Обхватът на проверките, както и крайният резултат са в пряка зависимост от количеството и качеството на документите, предоставени от ЦИК.

6.1 Проверка на валидността и автентичността на документи за оценяване на съответствието на доставения тип ТУМГ или негова съставна част, издадени от трета независима страна.

Предвид специфичните характеристики и функционалност на техническите устройства за електронна обработка на данни, в световен мащаб се е наложила практиката производителят и Изпълнителят по договора за доставка и инсталиране да подлагат

своите продукти и/или техни съставни части на оценяване на съответствието от трета независима страна. Резултатът от това оценяване се изразява в издаване на официални документи - сертификати (certificates), доклади (technical reports) или протоколи, в зависимост от критериите и документите, спрямо които е било оценено съответствието.

Компетентните органи за сертифициране на продукти са акредитирани, т.е. приведени са в съответствие с EN ISO/IEC 17065 „Оценка на съответствието - Изисквания към органите за сертификация на продукти, процеси и услуги“ - международен стандарт за доказване на компетентността на органи за оценяване на съответствието (ООС), които извършват сертифициране на продукти, процеси и услуги.

Оценяването и акредитацията на ООС се извършва от националните органи за акредитация, които са общопризнати на базата на многостранни споразумения. На свой ред, самите национални органи за акредитация се оценяват и признават от международните партньори по стандарта EN ISO/IEC 17011. Европейската организация EA е институцията, официално определена от Европейската комисия в Регламент (ЕО) № 765/2008 в областта на разработването и поддържането на многостранното споразумение за взаимно признаване (EA MLA), основано на хармонизираната инфраструктура за акредитация в рамките на Европейския съюз.

Органите за оценка на съответствие, които са акредитирани в конкретната област на компетентност, изпълняват функциите на трета, независима страна за сертифициране на продукти, процеси и услуги спрямо съответните стандарти за сигурност на информацията, безопасност, електромагнитни смущения, влагоустойчивост, температурни параметри и т.н.

В международен мащаб на принципа на взаимното признаване се прилага и подхода на сертифициране по общопризнати схеми за сертификация. Така например, за електротехнически съоръжения и техни съставни части, които попадат в обхвата на стандартите на IEC (*International Electrotechnical Commission*), одобрени за използване в системата на IECCE, се прилага специфична схема на сертифициране, известна под наименованието “сертификационна СВ схема на IECCE за взаимно признаване на сертификати на база изпитване на електротехнически съоръжения и съставни части”, която е наричана за краткост “сертификационна СВ схема”.

За да се потвърди валидността и автентичността на представените документи за съответствие, се извършва проверка, която се отнася, но не е ограничена до:

- Формално съдържание на документите;
- Обект/предмет на оценяваното съответствие;
- Основание за издаване на документа за съответствие – нормативен акт, стандарт, схема, метод, ръководство, процедура и/или друг документ, регламентиращ процеса на изпитване и оценка на съответствието;
- Критерии за оценяване на съответствието;
- Орган за оценяване на съответствието (ООС), издал съответния документ за оценка;

- Допълнителна информация и приложения;
- Орган, който е оторизирал органа за оценяване на съответствието да издава сертификати/доклади за оценяване на съответствие в конкретната област.

При установяването на валиден и автентичен сертификат/доклад за оценено съответствие, издаден от общопризната трета независима страна, не е необходимо да бъдат извършвани изпитвания/тестване и проверки в областта и в обхвата на тази сертификация.

Процедурата за проверка и потвърждаване на валидността и автентичността на представени от Изпълнителя документи, издадени от трета независима страна за съответствие на доставения тип ТУМГ и/или негови компоненти с изискванията на ИК и техническите изисквания към апаратната и програмната част на ТУМГ, които са определени от ЦИК е описана в Приложение № 1 на настоящата Методика.

6.2. Проверка на изискванията към хардуерната конфигурация на доставения тип ТУМГ

Методите и процедурите за изследване на доставения тип ТУМГ включват, но не са ограничени до:

- Проверка на външен вид и маркировка на вградените компоненти и съответствие с Техническата документация, по отношение заложените в техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване (ТУМГ), определени от ЦИК параметри на компонентите.
- Проверка на вградените периферни устройства по отношение на техническите характеристики, начина им на функциониране и обслужване.
- Проверка за наличие на неидентифицирани или неописани в документацията компоненти.
- Определяне на критичните за функционирането на ТУМГ компоненти и системи.
- Проверка на конструктивното изпълнение на монолитния корпус на ТУМГ по отношение на ограничаване на физическия достъп до критичните за работата компоненти, осигуряване на оторизиран достъп до компоненти, за които е предвидено обслужване, предвидените нива на физически достъп при експлоатация от членове на секционните избирателни комисии и избирателите.
- Технически преглед на представените доклади, декларации и протоколи за електробезопасност, електромагнитна съвместимост, температурен диапазон на използване, допустими вибрации, както и на други приложими документи, правила и начини на транспорт и съхранение.

- Проверка за работата на ТУМГ при самия процес на гласуване - възможно ли е един човек да гласува повече от веднъж;
- Проверка дали физически има достъп до комуникационните интерфейси на машината и проверка дали те са изключени;
- Проверка дали има възможност само за гласуване, и дали е възможен неразрешен достъп до машината за други цели.

Предвид естеството на дейностите по тази точка от настоящата Методика, които са свързани с отваряне на монолитния корпус и изследване на съставните части на ТУМГ, устройството, което е предоставено за целите на техническото изследване, не трябва да бъде използвано в последствие в рамките на изборния процес и остава на разположение на удостоверяващите институции.

Процедурата по проверка на изискванията към хардуерната конфигурация на доставения тип ТУМГ е описана в Приложение № 2 на настоящата Методика.

6.3. Проверка и оценка на функционалността на ТУМГ за съответствие с техническите и функционалните изисквания на ИК

Проверяват се съответствието на дефинирани в Изборния кодекс и описани като изисквания към ТУМГ технологични процеси при машинното гласуване, с функционалните възможности на доставения тип устройство.

За целта процедурата по проверката е структурирана в последователност съответстваща на технологичните процеси по време на изборния ден с използване на ТУМГ и обхваща проверка на функциите и дейностите извършвани непосредствено от членовете на СИК и избирателите в процеса на гласуване с ТУМГ в рамките на изборния ден:

- Проверка на комплектността на ТУМГ и потребителската документация;
- Проверка за удостоверяване на оторизиран достъп до ТУМГ и базови функционалности на ТУМГ:
 - Стартиране на ТУМГ със смарткарта за управление, верификация на електронния сертификат и визуализиране на номенклатурните данни заредени от ЗТУ;
 - Валидация на смарткартите за конкретна избирателна секция;
 - Визуализация на номенклатурните данни и бюлетина;
 - Проверка на функционалността на периферните устройства на ТУМГ чрез вътрешен тест.
- Проверка на функциите на ТУМГ по време на изборния процес:
 - Активиране на ТУМГ в режим на за гласуване с вид бюлетини според конфигурацията на съответния избор;
 - Реализиране на избор на партия/коалиция и преференция;

- Проверка на избора;
- Отпечатване на контролна разписка;
- Показване броя на гласувалите след въвеждане на смарткарта за управление.
- Проверка за осигуряване на подобрена визуализация за избиратели с намалено зрение;
- Проверка на функциите на ТУМГ, свързани с края на изборния ден;
- Проверка на функциите на ТУМГ, свързани със записване на резултатите от гласуването върху ЗТУ;
- Проверка на ТУМГ за функциониране в аварийни ситуации;
- Проверка на функциите на ТУМГ за реализиране на подход за използване на повече от една ТУМГ в една избирателна секция;
- Тестване на модула за валидация и обобщаване на контролни записки, както и проверка на съдържанието на ЗТУ и основната памет на дефектирала машина – чрез устройството за четена на 2D бар кода;
- Технология на съхраняване и пренос към ЦИК на информацията, натрупана в ЗТУ, при необходимост от провеждане на втори тур;
- Подготовка на ТУМГ за нови избори;
- Подготовка на ТУМГ за избори, провеждани в чужбина.

Процедурата за проверка на съответствието за функционалност, която доставения тип ТУМГ осигурява като технологичен процес и изискванията, регламентирани в Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване, които са определени от Централната избирателна комисия, е описана в Приложение № 3.

6.4. Проверка на сигурността на информацията, която се въвежда, обработва, съхранява и извежда от доставения тип ТУМГ

Проверката на сигурността включва физическа проверка и проверка на софтуера. Проверката включва, но не се ограничава до следните компоненти:

Проверка на конфигурацията на операционната система

- Проверка дали са актуализирани софтуерните компоненти;
- Проверка за това дали са деактивирани ненужни процеси в операционната система на ТУМГ;
- Проверка дали са премахнати ненужни firmware пакети и драйвери в ТУМГ;

- Проверка за това дали са деактивирани ненужни процеси;
- Проверка за уязвимости в операционната система;
- Оценка на нивото на въздействие на евентуално открити уязвимости в операционната система.

Проверка на софтуерната реализация

- Проверка за уязвимости в Приложния софтуер;
- Оценка на нивото на въздействие на евентуално открити уязвимости в Приложния софтуер;
- Проверка за зависимости в изходния код;
- Проверка за уязвимости в параметризиращия софтуер;
- Оценка на нивото на въздействие на евентуално открити уязвимости в параметризиращия софтуер;
- Проверка за възможност за разкриване на вота.

Процедурата за проверка сигурността на информацията, на доставения тип ТУМГ е описана в Приложение № 4 на настоящата Методика.

7. Процес на удостоверяване на съответствието

7.1. Работата на екипите за оценяване на съответствието завършва с изготвяне на Протоколи за оценяване на съответствието, в които са посочени констатациите и резултатите от извършените проверки.

7.2. На базата на Протоколите по т. 7. 1. ръководителите на екипите изготвят Доклад за оценяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията по чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част на ТУМГ, които допълнително се определят от ЦИК. Докладът се подписва от ръководителите на екипите.

7.3. Докладът, ведно с приложените Протоколи за оценяване на съответствието, се предоставят на председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС за произнасяне съгласно чл. 213а, ал. 2 от Изборния кодекс с оглед удостоверяване на съответствието.

7.4. В 2-дневен срок от предоставянето на документите по т. 7. 3. председателят на ДАЕУ, съвместно с председателя на БИМ и председателя на УС на БИС издават решение за удостоверяване/неудостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване с изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част на ТУМГ, които допълнително се определят от ЦИК. Удостоверяването на съответствието е към момента на предоставяне на ТУМГ със съответния софтуер (базов, приложен, криптиращ и софтуер за оторизация) и периферни устройства. Всяка последваща промяна в софтуера не попада в обхвата на извършеното удостоверяване.

7.5. В случай на констатирани несъответствия с изискванията на чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс и техническите изисквания към апаратната и програмната част на ТУМГ, които допълнително се определят от ЦИК, същите се отразяват в Протоколите по т. 7.1. и ведно с Доклада по т. 7.2. и решението по т. 7.4. се предоставят на ЦИК за предприемане на последващи коригиращи действия от организационно или технологично естество.

8. Удостоверяване на съответствието на технически устройства за машинно гласуване, които вече са използвани в предходни избори

В случаите, в които се извършва Удостоверяване на съответствието на използвани в предходни избори технически устройства за машинно гласуване с изискванията на Изборния кодекс и техническите изисквания, определени от ЦИК, екипите за оценяване на съответствието извършват следните дейности:

- Преглед за промени в текущото европейско и национално законодателство;
- Преглед на предоставената от ЦИК документация;
- Оглед и анализ на състоянието на предоставените образци на ТУМГ.

Ръководителите на екипи разработват План за оценяване и удостоверяване на съответствието по т. 5 от настоящата Методика, съдържащ само дейностите, които ще бъдат реализирани с оглед резултатите от посочените по-горе дейности и реализираните във връзка с предходните избори процедури по проверка и оценяване.

Дейностите на екипите завършват с изготвяне на Протоколи за проверка и оценяване на съответствието, които следват формата на Процедурите № 1-4. След изготвянето на Протоколите ръководителите на екипи разработват Доклада за оценяване на съответствието, който се предоставя на председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС за произнасяне съгласно чл. 213а, ал. 2 от Изборния кодекс с оглед удостоверяване на съответствието.

9. Участие на външни наблюдатели в процеса на удостоверяването

В съответствие с чл. 213а, ал. 3 от Изборния кодекс в процеса на удостоверяването може да участват и представители на партиите, коалициите и инициативните комитети, регистрирани за участие в изборите, на български неправителствени организации, които са регистрирали наблюдатели за съответния вид избор и на Българската академия на науките.

Лицата по чл. 213а, ал. 3 получават достъп до информационните активи и до дейностите по изпитване, проверка и оценяване на съответствието след подаване на заявление и по график, съгласуван с председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС и в съответствие с реда, определен от Централната избирателна комисия.

10. Заключение

Настоящата Методика е изготвена от експертна работна група, определена със заповед № ДАЕУ-8774/28.05.2021 г. на председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС. При нейното разработване са използвани добрите практики, разписани в европейски и международни стандарти, както и националното законодателство, хармонизирано с европейското, изрично посочени в библиография към Методиката.

Методиката за удостоверяване на съответствието се актуализира при промяна в европейското или националното законодателство, промени в типа на ТУМГ или при промяна в техническите изисквания към апаратната и програмната част на техническите устройства за машинно гласуване, които са определени от Централната избирателна комисия съгласно чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс. Новата версия на Методиката се представя от работната група и се утвърждава от председателя на ДАЕУ, председателя на БИМ и председателя на УС на БИС.

Забележка: Методите и процедурите, чрез които ще се оценява съответствието, могат да бъдат актуализирани след получаване от ЦИК на пълната техническа документация, техническото предложение на Изпълнителя, софтуера и представителна извадка от образците на ТУМГ.

Приложения:

1. Процедура за проверка на валидността и автентичността на документи за оценяване на съответствието на ТУМГ или негова съставна част, издадени от трета независима страна - Приложение № 1;
2. Процедура по проверка на изисквания към хардуерната конфигурация на устройствата - Приложение № 2;
3. Процедура по проверка и оценка на функционалността на ТУМГ за съответствие с функционалните и техническите изискванията на ИК - Приложение № 3;
4. Процедура по проверка на сигурността на информацията, която се въвежда, обработва, съхранява и извежда от доставения тип ТУМГ - Приложение № 4.

Настоящата Методика е утвърдена на 14.06.2021г.

БИБЛИОГРАФИЯ

Регламент (ЕО) № 765/2008

Закон за електронното управление

Закон за киберсигурността

Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги

Закон за електронната идентификация

Закон за измерванията

Наредба за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги

Наредба за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност

Наредба за съществените изисквания и оценяване на съответствието на електрически съоръжения, предназначени за използване в определени граници на напрежението

Наредба за условията и реда за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване във връзка с ограниченията за употреба на определени опасни вещества

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване

Recommendation CM/Rec(2017)5 of the Committee of Ministers to member States
on standards for e-voting

Решение № 768/2008/ЕО на ЕП и на Съвета от 9 юли 2008 година относно обща рамка за предлагането на пазара на продукти и за отмяна на Решение 93/465/ЕИО

БДС EN ISO/IEC 17000 Оценяване на съответствието. Речник и общи принципи (ISO/IEC 17000:2020)

БДС EN ISO 19011 Указания за извършване на одит на системи за управление

БДС EN ISO/IEC 17020 Оценяване на съответствието. Изисквания за дейността на различни видове органи, извършващи контрол

БДС EN ISO/IEC 17025 Оценяване на съответствието. Общи изисквания за компетентността на лаборатории за изпитване и калибриране

БДС EN ISO/IEC 17065 Оценяване на съответствието. Изисквания към органите за сертификация на продукти, процеси и услуги (ISO/IEC 17065:2012)

БДС EN ISO/IEC 17067 Оценяване на съответствието. Основни принципи на сертификацията на продукти и указания за схеми за сертификация на продукти (ISO/IEC 17067:2013)

ISO/IEC 15408-1:2009 Information technology — Security techniques — Evaluation criteria for IT security — Part 1: Introduction and general model

ISO/IEC 15408-2:2008 Information technology — Security techniques — Evaluation criteria for IT security — Part 2: Security functional components

ISO/IEC 15408-3:2008 Information technology — Security techniques — Evaluation criteria for IT security — Part 3: Security assurance components

БДС ISO/IEC 20000-1:2018 Информационни технологии. Управление на услуги. Част 1: Изисквания относно системата за управление на услуги (ISO/IEC 20000-1:2018)

БДС ISO/IEC 20000-2:2019 Информационни технологии. Управление на услуги. Част 2: Ръководство за прилагане на системи за управление на услуги (ISO/IEC 20000-2:2019)

Всички приложими стандарти от групата ISO/IEC 200xx

БДС EN ISO/IEC 2700:2020 Информационни технологии. Методи за сигурност. Системи за управление на сигурността на информацията. Общ преглед и речник

БДС EN ISO/IEC 27001:2017 Информационни технологии. Методи за сигурност. Системи за управление на сигурността на информацията. Изисквания (ISO/IEC 27001:2013, включително Cor. 1:2014 и Cor. 2:2015)

БДС ISO/IEC 27005:2018 Информационни технологии. Методи за сигурност. Управление на риска за сигурността на информацията.

Всички приложими стандарти от групата EN ISO/IEC 270xx

БДС ISO 31000 Управление на риска. Указания

БДС EN 31010 Управление на риска. Методи за оценяване на риска

NIST SP 800-53 Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations

NIST SP 800-30-1: Guide for Conducting Risk Assessments

ISO/IEC 7816-1;2;3..... Identification cards — Integrated circuit cards:

- — *Part 1: Cards with contacts — Physical characteristics*
- — *Part 2: Cards with contacts — Dimensions and location of the contacts*
- — *Part 3: Cards with contacts — Electrical interface and transmission protocols*
- — *Part 4: Organization, security and commands for interchange*
- — *Part 5: Registration of application providers*
- — *Part 6: Interindustry data elements for interchange*
- — *Part 7: Interindustry commands for Structured Card Query Language (SCQL)*
- — *Part 8: Commands for security operations*
- — *Part 9: Commands for card management*
- — *Part 10: Electronic signals and answer to reset for synchronous cards*
- — *Part 11: Personal verification through biometric methods*
- — *Part 12: Cards with contacts — USB electrical interface and operating procedures*
- — *Part 13: Commands for application management in a multi-application environment*
- — *Part 15: Cryptographic information application*

БДС EN 60950-1 Information Technology Equipment – Safety – Part 1: General Requirements (В сила до 20-12-2020, след тази дата е в сила БДС EN 62368-1)

БДС EN 62368-1 Аудио-/видеоустройства, устройства/съоръжения за информационни и комуникационни технологии. Част 1: Изисквания за безопасност